

Gustaw Wertheim

Urodził się w 1878 roku, jako jedno z czworga dzieci Wiktora Wertheima, warszawskiego kupca i sędziego handlowego. Ukończył najstarszą niemiecką szkołę ekonomiczną - Wyższą Szkołę Handlową w Lipsku. Wiedza i umiejętności zarządcze sprawiły, że w niedługim czasie uzyskał znaczącą pozycję w kręgach związanych z organizowaniem życia gospodarczego kraju po I wojnie światowej. Był w składzie aparatu doradczego reprezentacji Polski na paryską konferencję pokojową w 1920 roku. Z ramienia polskich władz nadzorował przejmowanie kluczowych dla Warszawy przedsiębiorstw, takich jak Tramwaje Warszawskie, których był pierwszym dyrektorem. W zakładach przemysłu zbrojeniowego Pocisk, sprawował stanowisko wiceprezesa rady nadzorczej i dyrektora zarządzającego, będąc jedynym przedstawicielem fabryk dopuszczanym do wiedzy w zakresie obronności kraju.

Obok pracy zawodowej interesował się sztuką. Zgromadził jedną ze znaczących prywatnych kolekcji malarstwa zawierającą dzieła Stanisława Wyspiańskiego, Juliana Fałata, Aleksandra Kotsisa, Leona Wyczółkowskiego, braci Gierzymskich i Józefa Brandta. Kolekcja ta, po wojnie, zasilła zbiory Muzeów Narodowych w Warszawie i Krakowie. Uchodził za znawcę muzyki klasycznej, chętnie wspierał młode talenty i sponsorował koncerty młodych twórców, przy czym, jego zasadą było zachowanie anonimowości. Tej zasady przestrzegał również w szerokiej działalności filantropijnej.

W latach 1933-35 na zlecenie Gustawa Wertheima, w Konstancinie, została zbudowana willa wg proj. Czesława Przybylskiego, która była ukoronowaniem marzeń o stworzeniu miejsca nie tylko do zamieszkania, ale też do godnego obcowania ze sztuką. Właściciel osobiście czuwał nad utrzymaniem najwyższej jakości wykonawstwa. Dom nazwany „Julisin” od imienia żony, Julii i z Kramsztyków, był znakomicie wpisany w krajobraz, funkcjonalnie i wygodnie rozplanowany a przy tym skromny i pełen elegancji. Szybko stał się legendą konstancińskiej architektury. W latach trzydziestych koncentrowało się tu życie towarzyskie a we wnętrzach, w których eksponowano dzieła sztuki z kolekcji właścicieli, odbywały się koncerty, w których Gustaw Wertheim niejednokrotnie uczestniczył, osobiście grając na fortepianie.

Wybuch II wojny światowej w tragiczny sposób dotknął rodzinę Wertheimów. Konfiskata willi przez Niemców w pierwszych miesiącach wojny, straszliwe doświadczenia kraju a przede wszystkim śmierć żony, Julii, śmiertelne skatowanej przez gestapo, przekroczyły wytrzymałość Gustawa Wertheima, który w 1939 roku popełnił samobójstwo.

W czasie wojny Julisin stał się rezydencją generalnego gubernatora Ludwiga Fischera. Po jej zakończeniu wielokrotnie zmieniał właścicieli. Przez krótki czas, był siedzibą liceum im. Tadeusza Rejtana, potem mieszkał tu Bolesław Bierut. W latach 70. znajdował się tu dom sierot Anusia, później sanatorium dla nauczycieli. W latach 90. willa uległa stopniowej dewastacji a w 2008 roku została bezprawnie rozebrana.

Oprac.: Anna Wertheim i Katarzyna Wertheim-Tysarowska